

УДК 338.45

А. В. Вітюк,
к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки,
Вінницький національний технічний університет
ORCID ID: 0000-0001-5211-4948

Л. М. Несен,
к. т. н., доцент, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки,
Вінницький національний технічний університет
ORCID ID: 0000-0002-1901-3704

О. В. Куран,
студентка кафедри менеджменту, маркетингу та економіки,
Вінницький національний технічний університет
ORCID ID: 0000-0002-3774-9002

DOI: 10.32702/2306-6814.2022.4.71

ПРОВІДНІ МАШИНОБУДІВНІ ПІДПРИЄМСТВА ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ: АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ

A. Vitiuk,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department
of Management, Marketing and Economics, Vinnytsia National Technical University

L. Nesen,
PhD in Technical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department
of Management, Marketing and Economics, Vinnytsia National Technical University

O. Kuran,
Student of the Department of Management, Marketing and Economics,
Vinnytsia National Technical University

LEADING MACHINE-ENGINEERING ENTERPRISES OF VINNITSA REGION: ANALYSIS OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS

У статті досліджено особливості формування інвестиційної привабливості провідних машинобудівних підприємств Вінницької області. Проаналізовано попередню інвестиційну діяльність підприємств та її вплив на формування інвестиційної привабливості. Дослідження інвестиційної діяльності у сфері формування необоротних активів засвідчило вкладання ресурсів у придбання основних фондів, що в короткостроковому періоді вплинуло на формування позитивних результатів від операційної діяльності, втім, не змогло забезпечити зростання інвестиційної привабливості підприємств у довгостроковій перспективі. Оцінювання наслідків інвестиційної діяльності підприємств було здійснено через аналіз операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємств. За матеріалами фінансової звітності, що відображають інвестиційну діяльність виявлено її відсутність на ПАТ "Калинівський машинобудівний завод" як ціленаправленого вектора розвитку підприємства. Досліджено інвестиційну привабливість через аналіз ефективності господарської діяльності та фінансового стану. Виявлено окремі протиріччя, що пов'язані, з одного боку, з рентабельною діяльністю, яка свідчить про ефективність роботи підприємств, а з іншого — про використання застарілих основних фондів, вкладення значних ресурсів лише у матеріали та сировину та нездатність підприємств залучати зовнішній капітал. Визначено основні параметри, що вплинули на рівень інвестиційної привабливості об'єктів дослідження та тенденції їх розвитку. Обґрунтовано ряд особливостей управління виробничою діяльністю підприємств, зокрема виявлено активну виробничу діяльність та використання здебільшого власного капіталу. Встановлено, яким саме чином за умов збереження сучасних тенденцій діяльності машинобудівних підприємств можна забезпечити перспективи їх розвитку. Доведено, що усі досліджені підприємства володіють внутрішніми можливостями та перспективами розвитку на основі збільшення попиту на їх продукцію, успішна реалізація якої може слугувати джерелом часткового фінансування подальшого інвестиційного розвитку цих підприємств.

Peculiarities of the creation the investment attractiveness of the leading engineering enterprises of Vinnytsia region are researched. The previous investment activity of enterprises and its influence to the creation of investment attractiveness are analyzed. The study of investment activity in the field of non-current assets showed the investment of resources into the acquisition of fixed assets, which in the short term affected the creation of positive results from operating activities, but failed in increasing of investment attractiveness in the long-term period. Assessment of the consequences of investment activities of enterprises was carried out through the analysis of operating, investment and financial activities of enterprises. According to the financial statements, which reflect the investment activity, its absence was revealed at PJSC "Kalynivskii Machine-Engineering Plant" as a purposeful vector of enterprise development. Investment attractiveness is studied through the analysis of economic efficiency and financial condition. There are some contradictions related on the one hand to profitable activities, which indicate the efficiency of enterprises and on the other hand — the use of obsolete fixed assets, investing significant resources only in materials and raw materials and the inability of enterprises to attract external capital. The main parameters that influenced the level of investment attractiveness of research objects and trends in their development are identified. A number of features of management of production activity of enterprises are substantiated, in particular active production activity and use of mostly own capital are revealed. It is established how in the conditions of preservation of modern tendencies of activity of the machine-engineering enterprises it is possible to provide prospects of their development. It is proved that all researched enterprises have internal opportunities and prospects for development based on increasing demand for their products, the successful implementation of which can serve as a source of partial financing for further investment development of these enterprises.

*Ключові слова: інвестиційна привабливість, активи, основні фонди, машинобудування, підприємство.
Key words: investment attractiveness, assets, fixed assets, mechanical engineering, enterprise.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Зростання конкуренції на ринках технологічної продукції створює особливо складні умови виживання для українських машинобудівних підприємств. Відтак багатьом з них виживання може бути забезпечене за рахунок надходження зовнішнього капіталу, що може бути забезпечене лише на основі досягнутих позитивних результатів діяльності підприємств. За таких обставин індикатором можливого зовнішнього фінансування виступає інвестиційна привабливість, однією з передумов формування якої є вже здійснювана машинобудівними підприємствами інвестиційна діяльність. Оскільки інвестиційна привабливість є інтегральною характеристикою, що передбачає врахування ряду факторів, окремим елементом її формування вважатимемо вже попередньо здійснені інвестиції.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вагомий внесок у формування теоретико-методологічних та методичних засад інвестиційної діяльності та інвестиційної привабливості підприємств зробили такі українські науковці: І.О. Бланк, В.М. Гриньова, М.П. Войнаренко, О.Є. Кузьмін, Л.Г. Ліпич, О. Г. Мельник, А.А. Пересада, Л.О. Чорна, О.М. Ястремська, В.Г. Федоренко та ін. Дослідженнями проблем інвестиційної привабливості саме машинобудівних підприємств займалися Л.А. Буркова, О.В. Ситник, І.В. Тютюнник, В.А. Міщенко та ін. Проте у працях зазначених дослідників не було розглянуто вплив поточної інвестиційної діяльності на особливості формування подальшої інвестиційної привабливості саме провідних машинобудівних підприємств.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою роботи є дослідження поточної інвестиційної діяльності та її вплив на подальше формування інвестиційної привабливості машинобудівних підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Науковцями та практиками вже давно встановлено, що запорукою розвитку кожного підприємства, а відповідно і здатності генерувати прибуток є його інвестиційна привабливість. Саме тому кваліфікована оцінка інвестиційної привабливості на основі спільних критеріїв дозволяє встановити напрями, що підсилюють інвестиційну привабливість підприємства та виявити "вузькі місця".

Наукова думка на сьогодні оперує значною кількістю методик та підходів щодо визначення інвестиційної привабливості підприємств, втім вони характеризуються рядом спільних ознак, що базуються на визначенні певних відомих або специфічних коефіцієнтів.

Відзначаючи саме часову перспективу як основний вектор розвитку машинобудівних підприємств, було достеменно встановлено [1, с. 95—100] можливості економічного та техніко-технологічного розвитку саме провідних машинобудівних підприємств Вінницької області, а саме: ПрАТ "Вінницький дослідний завод", ПрАТ "Калинівський машинобудівний завод", ПрАТ "Барський машинобудівний завод". Вважаючи ці підприємства локомотивами розвитку машинобудівної галузі Вінницької області, дослідимо їх інвестиційну привабливість в тому числі крізь призму вже попередньо здійсненої інвестиційної діяльності.

Для коректності оцінювання інвестиційної привабливості вважаємо за доцільне використати два підходи:

Таблиця 1. Динаміка необоротних активів машинобудівних підприємств

Стаття	Роки	ПрАТ «Вінницький дослідний завод»	ПрАТ «Калинівський машинобудівний завод»	ПрАТ «Барський машинобудівний завод»
Нематеріальні активи	2017	2	7	314
	2018	1	1 837	80
	2019	1	786	111
	2020	0	0	125
Незавершені капітальні інвестиції	2017	885	451	1 314
	2018	775	1 679	308
	2019	922	5 463	94
	2020	1 439	8 160	392
Основні засоби	2017	21 153	9 958	21 572
	2018	23 456	19 066	19 841
	2019	28 340	18 313	16 835
	2020	23 181	13 928	14 343
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	2017	0	239	0
	2018	0	239	0
	2019	0	239	0
	2020	0	239	0
Довгострокові фінансові інвестиції: інші фінансові інвестиції	2017	0	0	30
	2018	0	0	30
	2019	0	0	30
	2020	0	0	30
Усього за розділом I (зростання відносно попереднього року)	2017	22 040	10 655	23 230
	2018	24 232 (+9,95%)	22 821 (+114,18%)	20 259 (-12,79%)
	2019	29 263 (+20,76%)	16 588 (-27,31%)	17 070 (-15,74%)
	2020	24 620 (-15,87%)	22 327 (+34,6%)	14 890 (-12,77%)

Джерело: [4—6].

1) методика аналізу фінансової звітності представлена Скоробагатою Н.Є. [2, с. 312];

2) підхід запропонований у роботі науковців Мороза О. В., Карачини Н. П. та Вітюк А.В. [3, с. 145].

При цьому зазначимо, що основними критерієм використання зазначених методик є:

1) уніфіковане використання даних фінансової звітності;

2) можливість використання до різних підприємств;

3) придатність результатів до порівняння з іншими підприємствами та із власними результатами за попередні роки.

Для того щоб оцінити перспективи формування інвестиційної привабливості підприємства за вказаними методиками необхідно проаналізувати інвестиційну діяльність машинобудівних підприємств ПрАТ "Вінницький дослідний завод", ПрАТ "Калинівський машинобудівний завод", ПрАТ "Барський машинобудівний завод" з використанням таких форм фінансової звітності: форма 1 "Баланс", форма 2 "Звіт про фінансові результати"; форма 3 "Звіт про рух грошових коштів" та "Примітки до річної фінансової звітності".

1. Методика аналізу фінансової звітності представлена Скоробагатою Н.Є.

Здійснити таке дослідження можливо через аналіз змін за статтями першого розділу балансу "Необоротні активи", статтею "Поточні фінансові інвестиції" другого розділу балансу за окремими статтями форми 2 "Звіт

про фінансові результати" ("Дохід від участі в капіталі", "Інші фінансові доходи", "Втрати від участі в капіталі", "Інші витрати"), розділу II "Рух коштів в результаті інвестиційної діяльності" форми 3 "Звіт про рух грошових коштів" та частин III "Капітальні інвестиції", IV "Фінансові інвестиції" та V "Доходи і витрати" форми 5 "Примітки до фінансової звітності підприємства".

Важливість аналізу необоротних активів (табл. 1) пояснюється тривалістю їх використання, з одного боку та інтелектуальною складовою і вигляді патентів, наукових розробок, продуктів інтелектуальної власності — з іншого, що є першоосновою виробництва у сьогодишньому технологічному укладі машинобудівного виробництва.

Дослідження рівня забезпеченості та динаміки необоротних активів засвідчило нестабільну тенденцію в управлінні необоротними активами. З таблиці 1 видно, що за 2017—2020 рр. збільшення суми необоротних активів ПАТ "Вінницький дослідний завод" зберігалось в середньому на рівні 4,95% (9,95% за 2017—2018 рр., 20,76% за 2018—2019 рр., -15,87% за 2019—2020 рр.), ПАТ "Калинівський машинобудівний завод" — 40,49% (114,18% за 2017—2018 рр., -27,31% за 2018—2019 рр., 34,6% за 2019—2020 рр.), ПАТ "Барський машинобудівний завод" (-12,79% за 2017—2018 рр., -15,74% за 2018—2019 рр., -12,77% за 2019—2020 рр.), що свідчить про те, що серед вищенаведених підприємств найоптимальніші показники у ПАТ "Калинівський машинобудівний завод" та ПрАТ "Вінницький дослідний завод". ПАТ "Барський машинобудівний завод" за останні роки має негативну динаміку до зниження вкладення активів з довгостроковою метою в нерухомість, облігації, акції, запаси корисних копалин, спільні підприємства і т.д.

Втім, серед тенденцій, що позитивно характеризують інвестиційну діяльність вказаних підприємств є переважача частка в структурі необоротних активів основних засобів та їх зростаючу вартість, що свідчить про нарощення матеріально-технічної бази досліджуваних підприємств. Поряд з цим, позитивним явищем є різке нарощення із 885 тис. грн у 2017 році до 1439 тис. грн у 2020 році незавершених капітальних інвестицій на ПАТ "Вінницький дослідний завод" та із 451,0 тис. грн у 2017 році до 8160,0 тис. грн на ПАТ "Калинівський машинобудівний завод", які ведуть активну інвестиційну діяльність, тим самим підсилюючи свою інвестиційну привабливість. Втім, активізація інфляційних процесів за аналізований період частково унеможливило активізацію інвестиційної діяльності вказаних підприємств з огляду на динаміку цін, політику управління активами підприємств та ін. Яскравим прикладом є переоцінка активів. В умовах інфляції основні засоби, залишки незавершеного капітального будівництва періодично переоцінюються з урахуванням зростання індексу цін. Нові запаси відобраються за поточними цінами, раніше оприбутковані запаси — за цінами на дату їх надходження. Кошти в рахунках, грошову готівку не переоцінюють, тому дуже важко привести всі статті активу балансу до

порівняльного вигляду і зробити висновок про реальні темпи приросту їхньої величини [5]. Звідси можуть виникати тенденції активного зростання абсолютних величин активів на рахунках підприємств, втім, їх здатність генерувати виробничу діяльність машинобудівних підприємств залишається вкрай низькою.

Другий етап досліджень присвячується аналізу динаміки фінансових інвестицій. Пильна увага до цієї сфери інвестиційної діяльності досліджуваних підприємств засвідчила відсутність робіт із залучення додаткового капіталу шляхом випуску короткострокових цінних паперів, казначейських векселів і депозитних сертифікати, з терміном погашення більше трьох місяців, але не довше дванадцяти місяців з дати балансу, інших короткострокові боргові цінні папери, деривативів та ін. Вказані тенденції вкрай насторожують, оскільки відображають два можливі негативні аспекти діяльності машинобудівних підприємств Вінниччини:

1. Фінансові установи з огляду на макроекономічну ситуацію та мезоекономічні тенденції не готові забезпечувати машинобудівні підприємства додатковим капіталом, що відрізняє підприємства від додаткових фінансових можливостей розвитку.

2. Нездатність менеджменту підприємств використовувати такі фінансові можливості розвитку підприємств.

В обох випадках ситуація є вкрай поганою, оскільки характеризує ситуацію за якої провідні підприємства галузі не можуть отримати додаткове фінансування, що свідчить про ще більш критичну ситуацію для машинобудівних підприємств, які є менш ефективними.

Третім етапом аналізу інвестиційної привабливості підприємств є дослідження динаміки фінансових результатів діяльності підприємств (табл. 2—4) через оцінювання операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а також результатів діяльності підприємства, які могли бути отримані в результаті надзвичайних подій.

Дані таблиці 2 показують що за 2017—2020 рр. відбулися певні зміни у структурі прибутку підприємства, зокрема збільшилась частка прибутку від операційної діяльності на ПАТ "Калинівський машинобудівний завод". Винятком є 2019 р., коли відбулось значне зниження (з 12 614 тис. грн до 72 тис. грн). Прибуток від операційної діяльності ПАТ "Барський машинобудівний завод" за 2017—2019 рр. має тенденцію до зниження. Лише 2020 р. відбулось певне зростання на 16,16% у бік зростання. ПАТ "Вінницький дослідний завод" протягом 2017—2020 рр. дотримується негативної динаміки, тобто відбувається поступове номінальне зниження прибутку. В свою чергу ПАТ "Калинівський машинобудівний завод" отримує додатковий дохід, а ПАТ "Барський машинобудівний завод" здійснює щорічно фінансові витрати. Водночас мають місце і інші витрати, що свідчить про активну діяльність підприємств, що потребує додаткових досліджень.

Для оцінювання загальних тенденцій фінансового стану досліджуваних підприємств важливим аспектом є моніторинг руху грошових коштів протягом звітного періоду в результаті інвестиційної діяльності (табл. 3). Важливість такого спостереження пояснюється тим, що

Таблиця 2. Фінансовий результат від операційної діяльності

Стаття	ПрАТ «Вінницький дослідний завод»	ПрАТ «Калинівський машинобудівний завод»	ПрАТ «Барський машинобудівний завод»
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	11 064	12 421	8 427
Збиток	8 131	12 614	7 880
	5 058	72	3 466
	2 729	12 999	4 026
	0	0	0
	0	0	0
	0	0	0
	0	0	0
Інші фінансові доходи	0	0	22
	0	0	187
	0	0	2
	0	0	1
Інші доходи	0	0	0
	0	133	1
	0	708	0
	0	20	16
Фінансові витрати	0	0	-1 305
	0	0	-448
	0	0	-2 536
	0	0	-2 536
Інші витрати	-16	-70	0
	-19	-94	-55
	0	-11	0
	-17	-14	-16

рух грошових коштів від інвестиційної діяльності відображає такі окремі сторони інвестиційної діяльності:

- платежі постачальникам за придбання необоротні активи;
- надходження коштів за реалізовані цілісні майнові комплекси, нематеріальні активи, довгострокові фінансові інвестиції;
- надання позик іншим підприємствам;
- надходження коштів від фінансових інвестицій (дивіденди, відсотки) [1, с. 71].

Дослідження руху коштів в результаті інвестиційної діяльності засвідчив дві протилежні тенденції — активне інвестування ПрАТ "Вінницький дослідний завод" та ПрАТ "Барський машинобудівний завод" та відсутність інвестиційної діяльності на ПАТ "Калинівський машинобудівний завод", спроба виявлення основних причин чого і буде здійснена з використанням іншої методики.

Аналіз грошового потоку від інвестиційної діяльності (табл. 3) виявив, що ПрАТ "Вінницький дослідний завод" та ПрАТ "Барський машинобудівний завод" здійснювало періодично придбання необоротних активів. Для ПрАТ "Вінницький дослідний завод" найбільші витрати у розмірі 11940,0 тис. грн за цією статтею припадають на 2020 р., що є наслідком стабільної політики розвитку підприємства, що проявляється у поступовому нарощуванні необоротних активів шляхом їх збільшення із 5164,0 тис. грн у 2017 році до 8350,0 тис. грн у 2018 році. У 2019 році відбулось певне скорочення інвестицій, втім, у 2020 році обсяг здійснених інвестицій на ПАТ "Вінницький дослідний завод" досяг найвищого рівня у 11940,0 тис. грн, що свідчить про активне вкладання ресурсів саме у необоротні активи, зокрема нематеріальні активи, як першооснову технологічного розвитку машинобудівного підприємства. В свою чергу ПАТ "Барський машинобудівний завод" проде-

Таблиця 3. Рух коштів в результаті інвестиційної діяльності

Стаття	ПрАТ «Вінницький дослідний завод»	ПрАТ «Калинівський машинобудівний завод»	ПрАТ «Барський машинобудівний завод»
	Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	0	0
Необоротних активів	787	0	0
	352	0	0
	0	0	0
	0	0	10
Надходження від погашення позик	410	0	0
	0	0	0
	420	0	0
	0	0	0
Необоротних активів	-5 164	0	-3 192
	-8 350	0	-3 509
	-3 184	0	-6 061
	-11 940	0	-1 795
Витрачання на надання позик	-1 250	0	0
	0	0	0
	0	0	0
	0	0	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-5 217	0	-3 192
	-7 998	0	-3 509
	-2 764	0	-6 061
	-11 600	0	-1 795

монстрував подібну інвестиційну політику збільшення інвестицій із 3192,0 тис. грн у 2017 році до 3509,0 тис. грн у 2018 році, потім до 6061,0 тис. грн у 2019 році, що є найбільшим значенням за увесь аналізований період і свідчить про активний розвиток підприємства.

Відтак наявність точкових різких збільшень інвестицій свідчить про реалізацію окремих інвестиційних проектів на цих підприємствах, що забезпечує їм сьогоднішню та майбутню прибуткову діяльність у сфері машинобудівної індустрії.

Таблиця 4. Чистий рух коштів від діяльності підприємства

Стаття	Роки	ПрАТ «Вінницький дослідний завод»	ПрАТ «Калинівський машинобудівний завод»	ПрАТ «Барський машинобудівний завод»
		Чистий рух коштів від операційної діяльності	2017 4 032	2 067
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	2018 12 145	17 977	-2 469	
	2019 6 999	5 215	1 837	
	2020 10 212	-18 760	-2 354	
	2017 -5 217	0	-3 192	
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	2018 -7 998	0	-3 509	
	2019 -2 764	0	-6 061	
	2020 -11 600	0	-1 785	
	2017 -1 583	0	1 795	
Чистий рух коштів за звітний період	2018 1 582	0	-448	
	2019 -1 849	-10	8 614	
	2020 0	10	4 411	
	2017 -2 768	2 067	-3 102	
Залишок коштів на початок року	2018 5 729	17 977	-6 426	
	2019 2 386	5 205	4 390	
	2020 -1 388	-18 750	272	
	2017 9 850	24 625	3 413	
	2018 3 698	5 127	9 839	
	2019 4 714	9 637	4 390	
	2020 6 834	27 431	272	

Джерело: складено на основі [2—4].

Відсутність руху коштів від інвестиційної діяльності на ПАТ "Калинівський машинобудівний завод" може бути спричинений рядом внутрішніх виробничих передумов, відтак дослідимо більш детально чистий рух коштів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а також загальний чистий рух коштів за звітний період протягом 2017—2020 рр. (табл. 4).

З таблиці 4 видно, що на ПАТ "Калинівський машинобудівний завод" залишок грошових коштів на початок 2020 року на підприємстві значно зріс і становив 27 431 тис. грн. Грошові кошти у звітному році надходили лише від операційної діяльності. Однак їх обсяг 2020 р. у порівнянні з 2019 р. знизився до від'ємного числа, що є негативним моментом у діяльності підприємства. Операційна діяльність — це основна діяльність підприємства, що може свідчити про те, що підприємство у 2020 р. могло недоотримувати коштів від надходження коштів від покупців за реалізовану готову продукцію, надходження коштів від наданих у короткострокову оренду об'єктів необоротних активів тощо. Впродовж 2017—2020 рр. видатки грошових коштів не були пов'язані як з інвестиційною діяльністю підприємства, так і з фінансовою, відтак підприємство усі свої грошові кошти спрямовувало саме на операційну діяльність.

У свою чергу аналіз чистого руху грошових коштів від діяльності підприємства ПрАТ "Вінницький дослідний завод" та ПрАТ "Барський машинобудівний завод" засвідчив стабільність та активну операційну, інвестиційну та фінансову діяльність протягом останніх чотирьох років. На ПрАТ "Вінницький дослідний завод" залишок грошових коштів на початок звітного періоду на підприємстві за 2018—2020 р. значно зріс і у 2020 р. становив 6 834 тис. грн. На ПрАТ "Барський машинобудівний завод" навпаки за 2018—2020 р. спостерігається регрес залишку коштів на початок звітного року. У першому випадку варто звертати увагу на ймовірність впливу інфляції або ж реальний розвиток підприємства.

Отже, можна зробити висновки, що аналіз інвестиційної привабливості машинобудівних підприємств на основі аналізу операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, відображеної у фінансовій звітності свідчить, що сьогодні провідні підприємства машинобудівної галузі знаходяться в складних умовах формування їх інвестиційної привабливості. Складність цих умов пояснюється внутрішніми обставинами, що передбачають розгляд особливостей роботи окремих підприємств та зовнішніми обставинами, що є незалежними від підприємства та формуються під впливом конкуренції, доступу до фінансових ресурсів, валютної політики держави та ін.

2. Підхід запропонований у роботі науковців Мороза О.В., Карачини Н.П. та Вітюк А.В.

Для забезпечення комплексності дослідження важливо окрім абсолютних значень показників діяльності машинобудівних підприємств необхідно дослідити відносні показники діяльності ПрАТ "Вінницький дослідний завод", ПрАТ "Калинівський машинобудівний завод" та ПрАТ "Барський машинобудівний завод".

На основі отриманих розрахунків сформуємо інтегральну оцінку інвестиційної привабливості (табл. 6). Для цього врахуємо вагове значення кожного з оцінених показників (табл. 5).

Дослідження інвестиційної привабливості провідних машинобудівних підприємств Вінницької області засвідчило нестабільність у діяльності цих підприємств, що проявилася у різкому коливанні інтегральної оцінки інвестиційної привабливості. Зокрема, на усіх трьох підприємствах відбувалися вказані різкі зміни, що були спричинені фінансовими результатами діяльності підприємства. Подібні коливання підтверджують результати отримані при аналізі здійсненої інвестиційної діяльності, зокрема свідчать про те, що у інвестиційній привабливості машинобудівних підприємств важливе місце посідає їх оборотна діяльність. Зазначена оборотна діяльність \ може бути забезпечена випуском низькотехнологічної продукції, це може бути або велика кількість дрібної продукції або кілька великих, але так само не супертехнологічних агрегатів. За таких умов негативним фактором постає те, що при оцінюванні інвестиційної привабливості ігнорується фактор технологічності та наукоємності

Таблиця 5. Критерії присвоєння вагових значень частковим показникам оцінювання інвестиційної привабливості підприємств

Показник /оцінка	Найвищий (2 бали)	Високий (1 бал)	Середній (0 балів)	Низький (-1 бал)	Вкрай низький (-2 бали)	Вагове значення
Рентабельність діяльності	>20%	5-20%	0-5%	-20-0%	<-20%	1,6
Рентабельність витрат	>20%	5-20%	0-5%	-20-0%	<-20%	1,2
Рентабельність активів	>15%	5-15%	0-5%	-10-0%	<-10%	1,2
Рентабельність власного капіталу	>45%	15-45%	0-15%	-30-0%	<-30%	0,8
Рентабельність оборотного капіталу	>30%	10-30%	0-10%	-20-0%	<-20%	0,4
Рентабельність основних засобів	>20%	5-20%	0-5%	-20-0%	<-20%	0,8
Коефіцієнт поточної ліквідності	>1,3	1,15-1,3	1,0-1,15	0,9-1,0	<0,9	1,0
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>0,3	0,2-0,3	0,15-0,2	0,1-0,15	<0,1	1,6
Частка чистого оборотного капіталу в поточних активах	>22%	12-22%	0-12%	-11%-0%	<-11%	0,8
Частка власного капіталу у пасиві балансу	>50%	20-50%	10-20%	3-10%	<3%	0,6

продукції, наявних технічних можливостей її випуску та інженерних кадрів, здатних до науково-дослідної роботи.

Крім того, інвестиційна привабливість досліджуваних підприємств базувалася ряді тактичних заходів, що були здійснені підприємствами за певних внутрішніх умов:

1. ПАТ "Вінницький дослідний завод":

1.1 фінансовий стан підприємства є стабільним, що проявляється у високих показниках ліквідності та стійкості;

1.2 висока частка використання власного капіталу свідчить про недостатнє використання підприємством

Таблиця 6. Аналіз інвестиційної привабливості машинобудівних підприємств Вінницької області

Ефективність господарської діяльності												
	ПрАТ «Вінницький дослідний завод»				ПрАТ «Калинівський машинобудівний завод»				ПрАТ «Барський машинобудівний завод»			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Рентабельність діяльності, %	15,07	20,31	4,73	3,34	6,32	5,46	3,55	0,66	4,51	3,77	0,90	0,69
Рентабельність витрат, %	19,47	30,18	5,64	11,54	7,70	6,69	4,04	0,82	5,25	4,31	1,03	0,79
Рентабельність активів, %	10,07	11,60	2,67	4,64	9,10	5,72	5,24	0,48	7,99	6,31	1,16	0,73
Рентабельність власного капіталу, %	11,53	13,82	3,09	5,62	26,90	25,82	20,98	1,36	10,74	9,04	1,64	1,95
Рентабельність оборотного капіталу, %	14,45	16,50	3,97	6,64	11,26	6,31	5,97	0,52	10,08	8,20	1,43	0,86
Рентабельність основних засобів, %	34,60	70,90	8,52	16,04	100,95	70,02	54,97	4,60	39,20	28,74	6,18	4,78
Фінансовий стан												
Коефіцієнт поточної ліквідності	5,05	4,38	5,01	3,99	1,22	1,16	1,17	0,15	4,35	4,06	3,79	3,03
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,81	0,67	0,10	0,42	0,20	0,19	0,13	0,12	0,45	0,10	2,13	0,10
Частка чистого оборотного капіталу в поточних активах, %	0,82	0,77	0,80	0,75	-0,71	0,14	0,15	0,22	0,77	0,14	0,74	0,67
Частка власного капіталу у пасиві балансу, %	0,87	0,84	0,87	0,83	0,34	0,22	0,25	0,35	0,74	0,70	0,71	1,34
Інтегральна оцінка інвестиційної привабливості підприємства	13,0	17,6	4,2	10,0	6,0	8,8	4,4	-1,4	11,2	6,4	8,8	1,4

потенціалу свого розвитку через ігнорування можливостей використання залученого капіталу;

1.3 основою капіталу підприємства є оборотні активи, які за умови високорентабельного використання основних засобів свідчать про високі обсяги реалізації продукції.

Висновок — ПАТ "Вінницький дослідний завод" володіє усіма перспективами більш активного розвитку передумовою якого є зростання попиту на продукцію заводу.

2. ПАТ "Барський машинобудівний завод":

2.1 підприємство не здійснює значних оновлень основних фондів і веде лиш поточну відновну діяльність;

2.2 рентабельна діяльність підприємства має тенденцію до зменшення і забезпечується лише за рахунок високого рівня чистих доходів;

2.3 зростання собівартості продукції, що проявилася у зниженні рентабельності витрат свідчить про відсутність раціоналізаторських ідей та наукоємних виробництв і відображає зростання витрат на придбання матеріалів та сировини;

2.4 підприємство використовує виключно власний капітал оскільки за умов низької рентабельності не може сплачувати відсотки за користування залученим капіталом.

Висновок — ПАТ "Барський машинобудівний завод" знаходиться досить в складних умовах оскільки ефективність його господарської діяльності щороку знижується, що впливає на інвестиційну привабливість підприємства. Використання застарілого обладнання, що відображено у показнику рентабельності основних засобів надалі призводитиме до погіршення стану підприємства, відтак підприємство постає перед необхідністю заміни основних засобів, що вимагає додаткових інвестицій.

3. ПАТ "Калинівський машинобудівний завод":

3.1 володіючи відносно новим обладнанням продовжив політику нарощення основних засобів, що представлено у збільшенні первісної вартості основних фондів тим самим підвищуючи виробничу базу підприємства;

3.2 за рахунок оновлених та розширених основних засобів було збільшено обсяг випуску та реалізації продукції, що підтверджує динаміка чистого доходу (виручки) від реалізації та збільшені обсяги оборотних фондів протягом усіх 2017—2020 років;

3.3 володіючи достатньою рентабельністю підприємство змогло залучити велику кількість залученого капіталу, ефективно його використовувати і забезпечити прибуткову діяльність.

Висновок — ПАТ "Калинівський машинобудівний завод" є рентабельним, володіє оборотними засобами, необоротними активами та клієнтами, які купують продукцію підприємства відповідно для збільшення його ефективності та інвестиційної привабливості потрібно збільшити обсяги його діяльності.

Відтак усі досліджені підприємства володіють внутрішніми можливостями та перспективами розвитку на основі збільшення попиту на їх продукцію, успішна реалізація якої може слугувати джерелом часткового фінансування подальшого інвестиційного розвитку цих підприємств.

ВИСНОВКИ

Діяльність провідних машинобудівних підприємств Вінницької області, які займаються конструкторською діяльністю, експортують свою продукцію, забезпечують державні установи обладнанням та машинобудівною продукцією характеризується значними коливаннями, які здебільшого спричинені зовнішніми факторами, зокрема зростаючою конкуренцією та спробами менеджменту цих підприємств вчасно та випереджаючи розвиватися. Відтак за умов, коли провідні машинобудівні підприємства області стикаються із значними перешкодами у своєму розвитку, особливої актуальності набуває пошук шляхів підвищення інвестиційної привабливості саме перспективних машинобудівних підприємств, які будучи локомотивами розвитку галузі можуть долучити до підрядних операцій чи операцій постачання менш ефективні машинобудівні підприємства, тим самим забезпечуючи окремі сторони розвитку машинобудівної галузі в державі.

Література:

1. Вітюк А.В. Розробка методу оцінювання доцільності й ефективності інвестування напрямів діяльності підприємств сільськогосподарського машинобудування. Проблеми економіки. 2019. № 1. С. 95—101.

2. Skorobahatova N. Ye. Дослідження сутності інвестицій та інвестиційної діяльності. Економічний вісник НТУУ "КПІ". 2016. № 13. С. 311—317.

3. Мороз О.В., Карачина Н.П., Вітюк А.В. Розвиток процесів забезпечення інвестування підприємств сільськогосподарського машинобудування Вінниці: ВНТУ, 2019. 184 с.

4. ПАТ "Вінницький дослідний завод". URL: <http://voz.com.ua/>

5. ПАТ "Калинівський машинобудівний завод". URL: <https://kmbp.com.ua/>

6. ПАТ "Барський машинобудівний завод". URL: <https://barmash.com.ua/>

References:

1. Vitiuk, A.V. (2019), "Development of a method for assessing the feasibility and efficiency of investment into activities of agricultural engineering enterprises", *Problemy ekonomiky*, vol. 1, pp. 95—101.

2. Skorobahatova, N. Ye. (2016), "Research of the essence of investments and investment activity", *Ekonomichnii visnyk NTUU "KPI"*, vol. 13, pp. 311—317.

3. Moroz, O. V., Karachyna N. P. and Vitiuk A.V. (2019), *Rozvytok protsesiv zabezpechennia investuvania pidpryyemstv silskohospodarskoho mashynobudunvania [Development of investment support processes for agricultural machinery enterprises]*, VNTU, Vinnytsia, Ukraine.

4. PJSC "Vinnytsia Research Plant" (2022), available at: <http://voz.com.ua/> (Accessed 15 Jan 2022).

5. PJSC "Kalynivskii Machine-Building Plant" (2022), available at: <https://kmbp.com.ua/> (Accessed 15 Jan 2022).

6. PJSC "Barskii Machine-Building Plant" (2022), available at: <https://barmash.com.ua/> (Accessed 15 Jan 2022).

Стаття надійшла до редакції 04.02.2022 р.